

DUBIUM III.

An vis, et substantia Legis positivæ dependeat ab acceptatione Communitatis?

156. An obliget Lex non acceptata? — 157. Quid si Lex a majore parte Populi non accipiatur? Quanto tempore præscribantur Leges?

— 158. An peccent Legem non acceptantes? Et an Lex pendeat ab acceptatione Populi? Quid circa Leges Pontificias? Quid circa Civiles? — 159. Quid si lex sit ardua, vel abrogata, vel si major pars eam non reperit?

156. — « RESP. Etsi ita sentiant Canonistæ, item *Navar.* » *Azor.* etc. citati à *Laym.* lib. 1. tr. 4. c. 3., eò quod ponant leges » hac tacita conditione ferri, si a Populo fuerint acceptatae, alio- » quin vim, seu obligationem non habituras. Verior tamen sen- » tentia est Theologorum, leges absoluti Magistratū non pen- » dere a Populi acceptatione, et consensu, sed mox ut legitimè » promulgatae sunt, obligare Populum ad recipiendum. Unde a » *Laym.* loc. cit. resolvuntur hi Casus.

» 1. Episcopis ex officio incumbit novas Leges Pontificias (ut » Principibus Imperatorias) promulgare per suas Diœceses, atque » in usum deducere.

157. — « 2. Si lex in provinciâ promulgata sit, sed a majore » parte Populi non accipiatur, nec observetur; tunc, si Legisla- » tor id sciat, et taceat, censetur hoc ipso legem revocare. Si vero » id sciat et urgeat observationem, quisque tenetur eam servare, » quia potius caput suum, quam reliqua membra, sequi debet.

» 3. Si princeps nesciat non accipi, nec deduci ad usum, durat » legis obligatio, donec elabatur decennium: quo elapo, præ- » scriptum est contra eam, sive Imperatoria sit, sive Pontifícia, » et tunc non amplius obligat. Ut et Lex Ecclesiæ, etsi semel » recepta sit, aboletur per præscriptionem, sed annorum plurimum, » nempe quadraginta. *Navarr.* *Azor.* *Suar.* *Pal.*, etc. (Sed vide dicenda » n. 139. v. *Lim.* 2.) *

» 4. Si tu legem promulgatam paratus sis suspicere, et data » occasione etiam observes; sed alii plerique e Communitate non » recipiant, nec recepturi videantur, tunc saltem ab eâ excusa- » beris per discretionem.

» 5. Etsi primi Episcopi fortè peccaverint, non recipiendo » legem, nec in usum deducendo, successores tamen eorum, si » post longum tempus videant non observatam, credere possunt » esse sublatam per præscriptionem.

» 6. In dubio, num lex recepta sit, necne præsumendum est » pro ipsâ: quia factum in dubio præsumitur si de jure facien- » dum erat. Vide *Azor.* l. 5. c. 4. *Lay.* hic cap. 3. *Salm.* de leg. » disp. 13. s. 3. »

158. — Quæritur an Lex obliget de se independenter ab ac- » ceptatione populi? Certum est peccare Legem justam non accep-

tantes ex Prop. 28. ab Alex. VIII quæ dicebat: *Populus non* » *peccat*, etiā si absque ulla causa non recipiat Legem a Pri- » cipe promulgatam. » Ratio, quia, licet Lex de se non obligaret, nisi Populus eam acceptaret, tamen Princeps jus habet, ut sub- » ditī justas leges suas recipiant. Dubium fit, an essentia Legis pendeat ab acceptatione Populi, ita ut ipsa non liget, donec Po- » pulus acceptet? Et h̄c distinguendum inter Leges Ecclesiasticas et Civiles. Et quoad leges Ecclesiasticas, certum est, quod Sum- » mus Pontifex possit obligare ad Leges Populum Christianum indepen- » denter ab illius acceptatione, quia certum est, Papam non recipere potestatem legislativam a populo, sed a Christo Do- » mino, qui dixit: *Pasce oves meas. Quodcumque ligaveris super ter- ram, etc.* Et idem dicitur de Episcopis, qui vel immediatè vel mediatis (ut suprà) per Christi Vicarium ab eodem Domino po- » testatem habent. Vide *Salm.* c. 1. n. 94. An autem idem sit quoad Leges Civiles? Vide *infra*.

Quæstio igitur est an lex, ubi non exprimitur, velle Principem obligare independenter ab acceptatione Populi, de se obliget sine Populi consensu?

Circa leges Pontificum, vel aliorum Prælatorum, prima sen- » tentia negat ex c. 3. dist. 4. §. Legis; ubi habetur ex *S. Aug.* Leges constituuntur, cum promulgantur; confirmantur, cum moribus utentium applicantur. Ratio, quia hoc spectat ad suave regi- » men Ecclesiæ, ut perturbatio Populi evitetur. Ideoque multa Decreta Pontificia de facto non obligant, quia non sunt accep- » ta. Ita Cabass. Theor. Jur. l. 1. c. 4. n. 5. Et *Val.* *Fill.* *Reg.* *Bon.* *Coo.* et alii apud *Salm.* c. 1. n. 98.

Seconda sententia contraria, cui subscribimus, affirmat, quia Prælati Ecclesiastici non habent potestatem a Populo, uti præ- » notatum est a principio. Ad textum *S. Aug.* respondetur, Leges per acceptationem confirmantur facto, non jure. Ita *Salm.* ib. n. 99. et seq. cum *Laym.* *Suar.* *Pal.*, etc. Notatur autem, quod lex tunc dicitur recepta, cum major pars Communitatis eam recipit in totum, vel in partem. *Salm.* n. 97. cum *Bon.* et *Val.*

Idem, quod dicunt de Legibus Pontificiis, dicunt etiam de Le- » gibus Civilibus *Busemb.* cum *Pal.* *Suar.* *Laym.*, etc. apud *Salm.* cit. c. 1. n. 101. (Quamvis negent alii ib. cum *Croix* l. 1. n. 591.) Ratio, quia obligatio legis oritur non ex acceptatione Populi, sed ex ipsa potestate Principis, quam habet condendi leges indepen- » denter a Populo. (V. *Not.* IV, pag. 323.)

159. — Limitant aliqui DD. (sive lex sit civilis, sive ecclesiasti- » ca) 1. si lex sit difficilis observantiæ, vel contraria consuetu- » dimi: quod judicatur ex arbitrio Prudentum: Vel si plures ab ea appellent. Ita *Pal.* *Suar.* *Salas* apud *Salm.* ib. n. 104. Contrarium tamen sentiunt *Tap.* et *Gorgon.* ib. n. 105. *Salm.* adhærent primæ sententiæ quando lex est adeò dura, ut per epiceiam judi- » cetur, quod si Legislator illas circumstantias advertisset, legem minime emanasset.

Limitant 2. si lex fuerit abrogata per desuetudinem à majori 6.

parte Populi. Sed dubitatur inter DD. an præscriptio per decen-
nium sufficiat ad abolendas leges Ecclesiæ? Negant *cum Busemb.*
ut suprà n. 3. Salm. de Leg. c. 6. n. 17. cum Bon. Laym. Diana,
etc., quia ad præscribendum adversus Ecclesiam requiruntur
40. anni, ut habetur ex *cap. De quarta, et cap. Ad aures, de Præ-*
script. Sed Lessius l. 2. c. 6. n. 47. et Pal. Sa, Gran. Nao. et
Azor. apud Salm. loc. cit. probabiliter dicunt sufficere decem
annos, sive leges sint receptæ, sive non; quia non major ratio ha-
benda est de consuetudine contrà legem Ecclesiasticam, quam
Civilem, cum nullum jus inter has distinguat. Respondet autem
Lessius ad citatos textus, eos non loqui de Legibus, sed de juri-
bus, et bonis immobilibus Ecclesiæ præscribendis; nomine au-
tem jurum Ecclesiæ non veniunt quidem Ecclesiæ leges. Quando
vero lex nunquam fuit recepta, certè sufficit decennium pro utraque
lege sive Civili, sive Ecclesiastica, ut dicit *Bus. h̄c n. 3.*
Et tunc, licet primi non observantes peccarint, præsentes tamen
non peccant. *Salm. n. 106. cum Suar. Bon. Pal. et comm. cum*
Busemb. h̄c n. 5.

Limitant 3. Si major, et senior pars Populi legem non rece-
perit; quamvis enim primi non acceptantes peccent, si desuetudo
nondum sit præscripta: cæteri tamen non tenentur ad legem; nam
præsumitur Princeps nolle hoc obligare ad observandum quod
non est a majori parte receptum. Ita *Salm. n. 107. cum Suar.*
Pal. Tap. etc. cum Busemb. h̄c n. 2. et Less. l. 2. c. 22. n. 98.

Quæritur h̄c, an si Populus supplicet Principem, ut revocet
legem, teneatur illam observare? Negant *Bon. Villal. Salas, etc.,*
apud Salm. c. 1. n. 111. Sed recte contradicunt *Salm. cum Suar.*
et *Pal.* At si princeps audiat supplicationem Populi, et taceat,
nec instet pro observantia, censetur legem abrogare; nisi aliud
conjiciatur ex circumstantiis. *Salm. c. 1. n. 112. cum Pal. Bon.*
Salas, et aliis.

DUBIUM IV.

An Præcepta etiam humana obligent sub peccato,
et quali?

140. An Legislatores humani possint præcipere? Et quot conditiones
requirantur, ut Lex obliget? — 141. An Superior possit præcipere
rem levem sub culpâ gravi? — 142. An res levias fiat gravis per
circumstantias, præsertim contemptus? — 143. An res gravias
possit præcipi sub levi? — 144. Quando præsumatur Lex obligare
sub gravi? — 145. An lex penalis obliget ad culpan? — 146. Quid
de Lege sub pena suspensionis, etc. — 147. Quid si Lex assignet
penam, et simul præcipiat? — 148. An incurritur pena ante senten-
tiam? — 149. Quid de penis positivis, et inhabilitantibus?
— 150. An pena conventionalis solvi debeat ante sententiam?
— 151. An Lex irritans actum carentem solemnitatibus obliget in
conscientiâ? — 152. An teneamus tollere impedimentum obstans
implectioni Legis? Sed vide etiam lib. 3. n. 1045.

140. — « RESP. : Cum Deus sit Dominus noster, atque etiâ
Superioribus parere nos jusserrit, non solum ipse, sed et illi no-
bis præcipere possunt, et præcipiunt, tum sub poena, tum etiâ
sub culpa, sive peccato; eoque gravi, aut levi, prout et rei præ-
ceptæ ad intentum finem necessitas et materiae quantitas, et eo-
rum voluntas sese habent, quæ ex eorum verbis, circumstantiis,
aut prudentum aestimatione solet colligi. Ita Theologi commu-
niter. *S. Th. Suar. Salas, etc.* »

Ut lex obliget, quatuor conditions requiruntur. I. Ut lex sit
pro tota Communitate. II. Ut Legislator habeat publicam potes-
tam. III. Ut lex sit perpetua. IV. Ut sit ad bonum commune:
deinde sit honesta, justa, et possibilis. Vide *Salm. de Leg. c. 1. ex*
n. 7. Hinc Lex differt a Præcepto, seu Mandato; nam Præcep-
tum fertur pro persona particulari, et etiâ a persona privata.
Deinde præceptum est ad tempus, cum cesseret morte mandantis;
nisi res sit amplius integra vel nisi Præceptum sit ad causas pias
vel pariter favorables. Vide *Croix lib. 1. n. 565 et 566. Salm.*
d. c. 1. n. 5.

Unde resolvuntur hi Casus.

« 1. Graviter peccat, qui deliberatè, et in materiâ magnâ vio-
lat præceptum aliquod Decalogi, vel Ecclesiæ.

141. — « 2. Cùm res levias est, non peccat mortaliter trans-
grediens, etsi Superior sub mortali præceperit: quia id eum
posse negant *Suar. Laym.* et alii communiter; v. gr. ne quis
frangat silentium, ne edat uvam, ut claudat ostium, etc., quia
est res parva, et incapax tantæ obligationis. Nec ipse Deus in
materia parva sub mortali obligat. Vide *Less. l. 2. c. 4. d. 9.*
Salas d. 10. s. 7. * (Est communissimum apud *Salm. de Leg.*
c. 2. n. 18. Tenet tamen in Tract. 15. de Statu Relig. c. 6. ex
n. 85. cum S. Th. Valent. etc., contra Sanch. Vasq. etc. posse
Prælatum regularem præcipere sub gravi, quod a Regula præ-
ceptum est tantum sub levi, si timetur, quod regula aliter non ob-
seretur.)

142. — « 3. Aliud esset, si materia aliâs levias, fieret gravis
ratione circumstantiarum; ut verb. gr. contemptus, scandali,
magni boni communis, vel finis a Legislatore intenti. Sic abs-
tinentia a pomo in Paradiso, in se quidem parva, gravissima
tamen erat ex circumstantiâ finis. *Suar. l. 3. c. 25.* »

Nota, quod in quâcumque materiâ contemptus formalis legis,
aut Legislatoris (quod est contempnere legem, vel Legislatorem,
seu Superiorum quâ Superior est) semper est peccatum mor-
tale. *Salm. c. 2. n. 38. cum S. Th. Suar. et communi.* Secùs si
contempnatur res præcepta, quia parvi aestimatur, vel ex indignatione
particulari contrâ Superiorum. *Salm. c. 2. n. 35. cum Sanch.*
Cajet., etc. Contemptus enim non quâ Superioris, sed quâ
singularis personæ, v. gr. quia indocti, imprudentis, etc., de se
non est culpa mortalis nisi forsèn judicium sit graviter teme-

rarium. Ita *Salm. ib. n. 40. cum Pal. Sanch. Less. Bon.* Hinc dicunt raro contingere peccatum mortale ratione contemptus.

145. — « 4. Quando materia est gravis, potest Superior præcipi-
» pere sub culpâ tantum levi : quia sicut potest nullo modo obli-
» gare non præcipiendo : ita etiam potest obligare sub veniali
» tantum. Ita *Suar. Less. loc. cit. contra Vasq.* »

Quæstio est, an Legislator in materiâ gravi possit obligare tantum sub levi. Prima sententia negat, quia gravitas obligationis non dependet ex voluntate Superioris, sed gravitate materiæ. Ita *Bellar. Reg. Sot. Vasq. Rec. Secunda* tamen sententia probabilior affirmat, quia in legibus obligatio taxatur à Legislatore juxta finem intentum, ad quem aliquando expedit non imponere obligationem gravem in gravi materiâ. Ita *Lessius l. 2. c. 41. n. 46. Salm. de Leg. c. 2. n. 20. cum Sanch. Pal. Bon. Val. etc.* Sicut bene quis potest vorare in quacumque materia, etiam gravissimâ, tantum sub levi; ut *S. Antonin. Pal. Sanch. etc. apud Salm. ib.*

144. — « 5. Potissima signa, ex quibus colligi possit an lex
» obliget sub gravi culpâ, sunt hæc. I. Si materia sit gravis, et
» non constet in contrarium de voluntate præcipientis. Unde
» *Cajet. in summ. verb. Cler. docet Clericos* tantum peccare ve-
» nialiter, dum contrâ præcepta juris positivi aves, et canes se-
» quuntur ad venandum. II. Si verba magnam vim habent, ut
» jubemus, interdicimus, in virtute sanctæ obedientiæ; vel vi
» voti, aut juramenti, vel graviter mandamus, etc. III. Si poena
» magna adjiciatur, ut excommunicationis, depositionis, maledic-
» tionis æternæ, exilii perpetui, mortis, etc. IV. Si ita fert
» usus, et consuetudo inter peritos, et timoratos : quia consue-
» tudo est optima legum interpres, ut patet in lege jejunii Ec-
» clesiastici, et abstinentiae a carnis; item Communionis an-
» nuæ, quas graviter obligare probant hic *Tol. Laym. c. 14. n. 4.*
» *Bonac. p. 7. §. 4.* »

145. — Docet Auctor legem obligare sub gravi, si magna poena ei adjiciatur. Hic addendæ sunt plures quæstiones scitu necessariæ. Et antè omnia est notandum, quod alia est Lex purè penal, quæ nullum dat præceptum, v. gr. Qui hoc fecerit, solvat poenam. Et hæc non obligat in conscientia, etiamsi poena sit gravissima, ut *Salm. c. 2. n. 53. cum Nao. Pal. Tap. Regin. etc.* Hinc leges oppidorum prohibentes sub poena cæsionem lignorum, sive herbarum, punctionem, venationem, non obligant sub culpa, sic enim habet consuetudo. Ita *Salm. ib. n. 54. cum Nao. Val. Montes. etc.* Alia est Lex non purè penal, seu mixta, quæ præcipit, et poenam imponit, v. gr. Nemo hoc faciat sub poena, etc. (*V. Not. V. pag. 323.*)

Omnes leges sub poena excommunicationis latæ sententiæ obli-
gant graviter : Est commune. *V. Salm. c. 2. n. 44.*

146. — Quæritur 1. An obliget sub gravi lex quæ præcipit
sub poena Suspensionis, Interdicti vel Irregulari. Negant obli-
gare sub gravi, cum ista possint incurri sine peccato gravi, Ca-

jet. Val. Salon. (et Azor. quoad Suspensionem) apud Salm. ib. n. 45. Contradicunt tamen *Salm.* tam quoad Irregularitatem, cum *Sanch. Pal. Tap. etc.*, quam quoad Interdictum, et Suspensionem, si sint majores, prout Suspensio ab Officio, vel Beneficio ad longum tempus, et Interdictum ad ommem usum, quæ dicunt non posse incurri sine peccato gravi. Ita *Salm. de Cens. c. 1. n. 126. ex Suar. Bon. Con. Pal. etc. ibid. n. 124.* (Vide etiam de hoc *l. 7. de Censur. n. 313.* Et idem dicunt de aliis poenis spiritualibus gravissimis *dict. n. 45. ut sup.*

Quid si tales poenæ sint ferendæ sententiæ, an obligent sub gravi? Alii affirmant, alii probabilius negant, ut *Salm. de Leg. c. 2. n. 46. cum Cajet. Pal. Suar. Sanch. Vasq. etc.* Nisi dicatur, quod censura incurritur sine alia monitione, vel nisi de se materia sit gravis.

147. — Quæritur 2. An Leges assignantes poenam temporalem et simul præcipientes, obligent ad culpm, an solùm ad poenam? Prima sententia negat nisi ipsa Lex exprimat velle obligare etiam ad culpm. Ita *Nao. Man. c. 23. n. 55 et 60.* ubi ait : *Leyes humanæ etiam præcipientes, quæ poenam temporalem constituunt in dubio ad æternam non obligant, quatenus sunt leges ejus qui poenam statuit.* Ita etiam *Cajet. in Summ. v. Clericus. §. Verum.* Item *Mencada, Gomez, Imola ap. Salm. de Leg. c. 2. n. 47.*, et probabilem *ibid.* vocant *Val. Bon. Dian. Tap. ac Vill.*, et loquendo de lege civili probabile etiam putat *Mazzot. de Leg. q. 2. c. 1. cum Fill. Ratio*, quia, licet Principes bene possint obligare tam ad poenam, quam ad culpm, tamen cum non sint imponenda onera sinè necessitate, non præsumuntur ipsi velle ad culpm obstringere, quando sufficit poena ad eos coercendos : Et ita hujusmodi leges dicunt consuetudine interpretari. Verius tamen contradicit *secunda sententia* quam absolute tenet *Salm. l. c. n. 49.* et probabilem *ibi* censem *Val. Bon. Dian. Tap. et Vill. Ratio*, quia hæc est differentia inter legem purè penalem, quæ obligat ad solam poenam, et hæc est, quando in ea tantum poena assignatur; et legem mixtam, quæ obligat etiam ad culpm; et hæc est, quando ultrâ poenam præceptum adjungitur; ipso enim præcepto tunc creditur Superior velle ad culpm obligare, ne frustra videatur præcipere. Quid si poena sit magna? vide dicenda *de Rest. l. 3. n. 616.*

148. — Quæritur 3. An incurritur poena antè Judicis sententiæ? Poenæ spirituales, ut excommunicatio, irregularitas, etc. quando imponuntur ipso facto, non indigent sententia; est certum apud omnes, *v. Salm. de Leg. c. 2. n. 57.* Et patet *ex c. Non dubium de Sent. ex c. Significasti de Hom. et aliis.* Idem dicitur de poenis privativis, modò reus subire eas possit sinè infamia, sicut esset privatio vocis activæ, et passivæ, ut *Suar. l. 5. c. 9. n. 5. Bon. D. 1. q. 1. p. 7. n. 10. et Salm. n. 58. cum Tapia, Vasq. Montes., etc.* Et modò alicubi non habeat aliter consuetudo particularis : *Salm. n. 60.* Adde, nisi poena consistat in privatione alicujus juris acquisiti, putâ in Beneficio, electione, etc.,

tunc enim semper requiriatur declaratio juridica vel poenae, vel saltem criminis, etiam si poena imponatur, *ipso facto incurrienda, nulla expectata declaratione*, ut docent Less. l. 2. c. 29. dub. 8. et c. 34. dub. 34. Mol. de Just. t. 2. tr. 2. D. 96. n. 8. Soto l. 1. q. 6. a. 9. et l. 4. qu. 6. a 6. Sanch. de Mart. l. 2. D. 53. n. 5. et l. 7. D. 89. n. 11. Pal. tr. 3. D. 2. p. 2. n. 8. et Salm. c. 2. n. 59 et 60. cum Led. Cajet. et Gran. Cum enim lex penalnis accipidebeat in mitiori sensu; verba illa, *nulla declaratione etc.* possunt explicari, scilicet nulla expectata declaratione poenae; sed non excluditur declaratio criminis, ut poena possit reo applicari. Id confirmatur ex c. Secundum, de Heret. in. 6. ubi Hæretici, licet priventur ipso jure bonis suis, tamen non tenentur bona trahere ante sententiam, ut in eodem textu habetur.

149. — Quod dictum est de poenis privativis, a fortiori dicendum de positivis, quæ consistunt in actione positiva, v. gr. aliquid restituendi, aut patiendi, ut communiter, cum D. Th. 2. 2. q. 62. a. 3. Sanch. de Ma. l. 6. D. 53. n. 1. Mol. l. c. Soto l. 1. q. 6. n. ad 8. et Salm. c. 2. n. 61 et 64. cum Tap. Sa, Vasq., etc. Et sic igitur dicendum de legibus privantibus Beneficiis jam obtentis, ratione simoniae, vel alienationis bonorum Beneficii, etc. ubi semper requiriatur declaratio Judicis. Salm. d. n. 64. cum AA. cit. Ratio autem omnium horum est, quia nimis ardua, et inobservabilis esset lex illa humana: quod reus ipsem in seipsum deberet poenam exequi.

Poenæ autem inhabilitantes obligant ante Judicis sententiam, ut est poena imposta a Tridentino non residentibus non lucrandi fructus, et similia. Vide Salm. ibid. n. 62. Item quando poenæ sunt conditionales, v. gr. ut habens Beneficium curatum, si non ordinetur Sacerdos infra annum, sit ipso facto privatus beneficio, ut ex Cap. Licet, de Elect. in 6. Sic etiam Clericus beneficiatus non deferens habitum, ipso facto privatur privilegio fori. Salm. c. 2. d. 63. cum Sanch. Pal. Bon. etc.

150. — Quæritur 4. An poena conventionalis in contractibus debet solvi ante sententiam? Prima sententia affirmit, quia quisque tenet ante sententiam pactum observare. Ita Bonac. Suar. Mol. Sa, ap. Salm. c. 2. n. 66. Secunda sententia, quam æquè probabilem vocant Salm. n. 67. et tenent Nav. Less. Sanch. Vasq. Laym. Pal. etc. negat, quia sentendum est, contrahentes non aliter velle sibi imponere poenam; quam juxta dispositionem juris circa Leges poenarum, quæ non nisi post sententiam contrahuntur. Profectò tenetur reus post sententiam ad poenam: Sed notandum est, non teneri eum ad solvendam pecuniam, nisi peccatur a parte. Et si poena sit nimis dura, ultra sententiam requiriatur præceptum Judicis, et ministrorum executio. Vide Salm. c. n. 70.

Deinde notandum, quod Leges, quæ fundantur in falsa præsumptione, de se non obligant in foro conscientiae, quando præsumptio certè est falsa. Sic enim hæres non tenetur, omissio inventario, ad omnia debita solvenda, si hæreditas revera non

DE NATURA, ET OBLIGATIONE LEGIS. DUB. IV. 135
est solvendo. Vide Salm. c. 2. ex n. 78. et vide dicta n. 100.
v. Quæres.

151. — An, quandò Lex requirit aliquam conditionem, sinè quâ irritet actum, uti Lex irritans testamentum sinè solemnitatibus, vel Lex irritans alienationem bonorum Ecclesiæ sinè consensu Capituli, obliget in conscientia? Prima sententia negat, ut Nao. Covarr. Tap. Silo. Med. et alii ap. Salm. c. 2. n. 44 et 103. Ratio, quia tales Leges fundantur in præsumptione fraudis, quæ tunc non adest. Secunda sententia affirmat, quia tales leges non solum fundantur in præsumptione fraudis, sed etiam in periculo illius, quod semper adest. Ita Salm. cum Sanch. Pal. n. 104. Utraque est probabilis, sed secunda probabilior.

152. — Quæritur hic ultimò, quandò teneamur tollere impedimenta, vel ea non apponere, quæ obstant impletioni Legis? Prænotandum est ad quæstionis solutionem, aliud esse, quod quis non obligetur a Lege, sive ab illius obligatione extrahatur: Aliud, quod excusat a transgressione legis, manendo tamen sub ejus obligatione. Undè fit, ut dupliciter possis te impeditre ab observatione Legis; vel apponendo causam, quâ extraharis a Legis observatione, scilicet si ab hoc loco, ubi est præceptum audiendi Sacrum, descendas ad alium, ubi tale præceptum non viget: vel efficiendo opus, quod licet impedit te ab observatione Legis, non te extrahit tamen a Legis obligatione; nempe si die Dominicæ discedas a loco Sacri ad sylvam, ubi etsi Sacrum audire nequeas, ab illius obligatione tamen non extraheris. Deinde notandum est, quod contrà Leges naturales nunquam licet apponere impedimentum, ut ab illius obligatione extraharis: Secùs autem dicendum de Legibus humanis, quæ non obligant cum tanto rigore. Ita sapienter distinguunt Salm. c. 2. n. 158, 159 et 160.

Hinc inferunt, non peccare excommunicatum, si Sacrum non audiat, et absolutionem non procuret; nam per impedimentum excommunicationis jam extraharit ab obligatione audiendi Sacrum: Sed vide dicenda l. 3. n. 325. v. Excommunicatus, et l. 7. n. 161. Inferunt 2. Eum non peccare contrà præceptum jejuniæ, recitandi Officium, etc. qui suâ culpâ incidit in infirmitatem, etsi præviderit: Nec qui die jejuniæ pedester iter agit, vel multum laborat, ex quo excusat in de ajejunio: etiam ex pravo fine iter assumat, nempe ad furandum etc. Ita Salm. c. 2. n. 161. cum Sanch. Medin. Henr. etc. Sed nos omnino oppositum sentimus cum S. Thom. Vide dicenda Lib. 3. n. 1046.

An vero peccet contrà Legem, qui eo animo id impedimentum apponit, ut a Legis obligatione extraharatur, scilicet si se fatiget, ut non jejunet? Affirmant peccare Pal. Salas. Med. etc. ap. Salm. c. 2. n. 163. quia nemini debet prodesse sua fraus. Negant tamen peccare contrà jejuniæ Sanch. Fill. Azor. Vill. etc. quod satis probabilem sententiam vocat Salm. ib. n. 164. quia tunc ille uitetur jure suo, quo potest extrahi ab obligatione Legis, in quo nulla est fraus: prout si quis exeat e suâ Patriâ, ubi est obligatio jeju-